

Необхідність здійснення екологічно відповідальної діяльності суб'єктами господарювання

Овчарова Н.В.

к.е.н., Сумський державний університет

Нестеренко В.І.

магістр, Сумський державний університет

Стрімкий економічний розвиток призводить до нераціонального використання природних ресурсів та забруднення навколишнього середовища. За цих умов постає потреба в розвитку механізмів екологічно відповідальної діяльності для суб'єктів господарювання.

Ідеї формування та подальшого розвитку екологічно відповідальної діяльності обумовлювалась як необхідність відповідати нормам екологічного законодавства, з метою зниження санкцій, так і становленням принципів добровільного розвитку соціально-відповідального бізнесу з метою мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище. В подальшому такі тенденції були об'єднані в теорії сталого розвитку яка знаходила своє відображення в економічно-екологічній політиці суб'єктів господарювання спрямованої на формування ефективних механізмів досягнення екологічних та економічних результатів стратегічного розвитку.

В Україні концепція екологічної відповідальності лише набуває поширення через відсутність зацікавленості в здійсненні екологічних заходів, необхідного досвіду та вдалих прикладів її впровадження, додаткових грошових ресурсів.

Необхідність подальшої реалізації механізмів екологічно відповідальної діяльності серед суб'єктів господарювання обумовлена досить низькою позицією України в рейтингу(109), що сформований на підставі Індексу екологічної ефективності та оцінює стан навколишнього середовища та життєздатність екосистем 180 країн світу. Так, за даними The Environmental Performance Index 2018 її індекс становив 52,87 бали.

Неактивне впровадження принципів екологічної відповідальності обумовлене нерегламентованістю даного процесу, відсутністю чіткої концепції бачення її розвитку як на

загальнодержавному рівні так і на мікрорівні, складністю отримання та систематизації необхідних даних. Сьогодні серед суб'єктів господарювання відсутнє чітке розуміння сутності екологічної відповідальності бізнесу.

В спеціальній літературі екологічно відповідальна діяльність суб'єктів господарювання розглядається як складова соціально-відповідальної діяльності яка в широкому розумінні охоплює також і екологічні аспекти направлені на захист навколишнього природного середовища.

Відповідно до Директиви 2004/35/ЄС сутність екологічної відповідальності розглядається як зобов'язання оператора вжити заходи щодо запобігання настанню екологічної шкоди чи ліквідації її наслідків для відновлення природних ресурсів до вихідного стану, що існував до її заподіяння, та покриття ним витрат на проведені заходи.

Отже, сутність екологічної відповідальності базується на формуванні механізмів балансування економічних та екологічних інтересів у процесі господарської діяльності, що передбачають напрямки щодо забезпечення виконання стимулюючої, компенсаційної та превентивної функцій.

Екологічно відповідальна діяльність суб'єктів господарювання може класифікуватися в залежності від того, інтереси яких груп зацікавлених осіб задовольняються у результаті впровадження окремих заходів, рівня задоволення потреб, напрямку здійснення діяльності, здійснюватися постійно або з дискретним характером.

Реалізація вказаних функцій та напрямів екологічно відповідальної діяльності потребує розробки виваженої екологічної політики на підприємстві, формування ефективних механізмів екологічного управління з активним залученням працівників до екологічних ініціатив, системи обліково-аналітичного забезпечення, виробництво екологічної продукції та здійснення екологічного аудиту.

Запровадження екологічних принципів та стандартів дасть змогу надалі суб'єктам господарювання не лише нести витрати на їх реалізацію, а і отримувати низку переваг від екологічної відповідальності пов'язаних з отриманням додаткових привілеїв від створення та зміцнення сприятливого іміджу підприємства,

для зміцнення та розширення позицій компанії на міжнародних товарних та фінансових ринках, появи додаткових можливостей для впливу на споживачів та підвищення конкурентоспроможності продукції та послуг, привернення уваги інвесторів, зниження рівня екологічних ризиків та екологічних платежів та забезпечення сталого розвитку підприємства в цілому.

Таким чином, екологічно відповідальна діяльність – це концепція, яка допомагає ефективно планувати виробництво екологічно безпечної продукції та забезпечує оптимальний баланс між соціальними та економічними показниками протягом життєвого циклу продукції, що є орієнтиром для успішного усунення природних ризиків та можливих антропогенних впливів.

Література.

1. 2018 Environmental performance index. URL:https://epi.envirocenter.yale.edu/downloads/epi2018policy_makerssummaryv01.pdf
2. Бережна М.В. Екологічна відповідальність суб'єктів підприємництва в системі рівноважного розвитку регіону. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2014. Вип. 1(10). С. 344–348.
3. Воробей В., Журовська І. Не фінансова звітність : інструмент соціально відповідального бізнесу / за заг. ред. Ю. Щербініної. К. : "Ернстенд Янг", 2010. 78 с.
4. Грیشнова О.А., Думанська В.П. Екологічний вектор соціальної відповідальності. *Економіка і управління*. 2011. №3. С. 32–41.
5. Екологічна відповідальність: досвід ЄС та можливості для України. 2018. URL: <http://www.rac.org.ua/uploads/content/447/files/webenvironmental-liabilityua2018.pdf>
6. Савінова В.М. Екологічна відповідальність підприємництва. *Молодий вчений*. 2015. №2. С. 195–197.
7. Смоленніков Д.О. Роль екологічної відповідальності бізнесу на шляху до сталого розвитку. *Вісник СумДУ*. Серія: Економіка. 2013. №4. С. 35–39.